

Durmuş Hocaoğlu

Biraz Felsefe: Modernizm, Varlık ve Âile

Yeniçağ, “Analiz”, 02 Mayıs 2008, Cuma., s.06
“Analiz” Sıra No: 650; 2008-041; Mayıs-01

YENİÇAĞ

Modernite'nin, bir yandan İnsan'ı ulviyetinden koparıp, *ahsen-i takvîm* üzere husûsen yaratılmış bir varlık olmaktan çıkararak evrim halkasının uç noktasında vücut bulmuş bir *biyolojik-kimyevî süreçler bütününe* indirgemek sûretiyle sıradanlaştırdığına ve diğer yandan da buna tezat teşkil edecek tarzda, tanrısından kopararak her şeyin merkezine kendisini koymasına ve kendisini herşeyin mi'yârı telâkkî etmesine vesîle teşkil ettiğini söylemiştik. İmdi, hâl böyle olunca, insan, metafiziksizleştirilmekle hesap verme duygusundan da koparılacağı için mes'uliyetten de kurtulmuş olacaktır ve bu durumda da ahlâkın hem menşe'i ve hem de kıstası da kendisi olacağı gibi herşeyin amacı dahi yine kendisi olacaktır ve bütün bunlar da doğum ile ölüm arasındaki muvakkat bir hayat süresi içindir; hayat, artık, “ötesi” olmayan, burada başlayıp burada sona ereceği, ölümün ürpertici karanlık perdesi üzerine indiğinde herşeyin biteceği ve bir daha tekrârı mümkün olmayan tek perdelik bir oyundan ibârettir.

O hâlde, bu dünyadan alınabilecek olan herşey alınmalıdır; böylece, insan, modernitenin mağrûr ve mütekebbîr, ama aynı zamanda da zavallı insanı, kendisini kendisinin fetişî yapmaktadır ve bu fetişizmin en bâriz netîcelerinden birisi de diğergâmlığın, yâni başkası için karşılıksız birşeyler yapma hissinin zâil olması, hodgâmlığın, yâni herşeyi kendi nefsinde cem' etme hissinin yücelmesidir.

Diğergâmlığın değerden sâkit olması, en yakınlarına kadar uzanan netîceler hâsil eder. Kimdir kişinin en yakını? Şüphesiz ki kan bağıyla bağlı oldukları ve tabî en başta âilesi: İşte modern zamanlarda âilenin mâruz kaldığı trajedinin en mühim sebebi budur. Modernite'nin kendi kendisinin fetişî olan insanı için âile bile bir yük teşkil etmektedir; O'nun indinde ebeveyni de yüküdür, evlâdı da. Ebeyevni öylesine bir çekilmez yüküdür ki, yaşlandıklarında ölmeleri için huzur evlerine gönderir onları veya bir evde tek başlarına ölümü beklemeye mahkûm eder; klasik cemiyetlerde evlâdının evinde torunları, gelinleri ve oğulları ile bir arada yaşayan, burada âhır ömrünü dolduran ve cenâzesi bu evden, evlâtlarının ve torunlarının omuzlarında çıkan ana-babaların artık modern cemiyetlerde görülemez olması bundandır. Ve evlâdı da öylesine yüküdür ki modern çağın insanına, sayıca tahdit etmiş olması bir yana, kreşlerde, çocuk bakım evlerinde büyütür onları; modern çağın çocuğu, anne ile yeter miktarda temas edemez: Annesi O'nu emzirmez, her ân başının ucunda da değıldir, çünkü...

Çünkü burada başka bir problemle daha karşılaşmaktayızdır: Modern çağın kadını “anne” olmadan önce “kadın”dır, “ev kadını” olmadan önce de “iş kadını”dır; O'nun kadınlığı herşeyden baskındır ve önceliklidir ve dahi o bir iş kadınıdır; bir işi, bir kariyeri vardır, bütün gününü ve enerjisini evini çekip çevirmeye, çocuklarıyla meşgul olmaya, silip-süpürüp, yemek yapıp akşama erkeğini beklemeye tahsîs edemez. Çocuk,

tabiatı gereği anneyi eve bağlar, her ân O'nu meşgul eder; bu ise modern kadın için, çocuğun, ayağına takılı bir *pranga* olması anlamına gelir.

Ve sonra başka birşey daha: Modern kadında çok kavî bir *beden fetişizmi* vardır ve bu da O'nu annelik ile mesâfeli olmaya zorlar. Zîra, ilk defa Rabelais'nin Gargantua'da dünyaya yönelmenin bir tezâhürü olarak açığa vurduğu ve modernitenin semptomlarından olan beden fetişizmi, aynı zamanda bir saplantıya dönüşen güzel olma ve ilgi çekme arzusunun da bir netîcesi olmakla, kadın bedenini tahrip eden çocuk ile fazla ünsiyet kurmamayı telkîn eder modern kadına: Hâmilelik karnı sarkıtarak, çatlaklara yol açarak vücut şeklini bozar, süt emzirmek memeleri sarkıtır ve bütün bunlar da O'nun iyice abartılandırılmış olan dişiliğine zarar verir ki bu da modern kadının anne olmakta zorlanmasına, olunca çok sınırlı olarak annelik fonksiyonlarını yerine getirmesine ve meselâ çocuğu ile beden temasını azaltmasına yol açar. Modern çocuk anne ile kâfi miktarda beden teması kuramaz; doyasıya ememez, anne kokusunu yeterince alamaz ve bu da aradaki sevgi bağını zayıflatır. Sevgi bağı zayıflamış insanlardan müteşekkîl bir cemiyette ise anomalilikler artar: Şiddet gibi, intihar gibi.

Modern ebeveyn çocuklarını nasıl ki kreşe göndermekte ise, modern evlât da vakti gelince onları huzur evine gönderiverir böylece: Men dakka dukka.

Ve böylece âile sarsılmaya başlar.

*

**

Modern zamanlarda âile sarsıntı geçiriyor; bu sarsıntı birçok yerde tam bir çöküşe denk geliyor.

Ve çünkü, din elini eteğini çekiyor bu dünyadan, işbu “birçok” yerde.

Rönesans dönemi düşünürlerinden François Rabelais'nin (1494-1553), *Gargantua*'da, Hristiyanlığın bastırduğu dünyalılığın sembolü olan, *takbîh edilmiş beden* duygusunu, Kilise'ye karşı şiddetli bir reaksiyon olmak üzere, dünyaya duyulması lâzım geldiğini düşündüğü ilgiyi aşırı bir *beden fetişizmi* ile sembolize ettiği, esere adını veren, bir anlamda modern insanı da temsil eden, doymak bilmez bir iştihâya – yâni dünyalılık sevgisine - sâhip dev Gargantua'nın bir illüstrasyonu

